

Komşunun hayırlısı

Hayrunnisâ hanım: “Komşuluk ilişkileri nasıl olmalıdır? Bazı komşularım var; bir tabak yemek götürdüğümde, ‘Biz fakir miyiz?’ diyor, yanlış değerlendiriyor. Bazıları da alınıyor, güceniyor; nasıl davranalım? Komşular arası dengeyi nasıl gözetmeliyiz?”

Komşularla ilgili hak ve hukuka riayet etmek dinimizin önde gelen emirlerinden. Hem Kur’ân’da, hem de hadislerde bu konuda bir hayli teşvik, tavsiye ve uyarı buluruz.

Hiç şüphesiz komşularımızla huy, karakter, mizaç, anlayış, kavrayış, görgü, görenek, dindarlık ve sair hususlarda aynı çizgide buluşmayabiliriz. Bilhassa günümüz şehir hayatında farklı düzeyde, farklı inanç yapısında, farklı kültür, görgü ve alışkanlıklara ve farklı ekonomik yapıya sahip komşularla bir araya gelmek mümkün olabiliyor. Atalarımız her ne kadar, “Ev alma, komşu al” diye uyarmışlarsa da, komşu tercihi yapmak her zaman pek mümkün olmayabiliyor.

Hangi durumda olursa olsun, zaten dinî referanslarımızda tavsiye edilen gönül zenginliğini her zaman yaşamak ve komşumuzla iyi geçinmek, komşumuzla asgarî ortak yönlerimizde birleşmek, onu kusurları için hor görmemek ve onun hakkını gözetmek bize düşüyor. Dinimizin bu inceliğini yaşayışımızla göstermek, karşı taraf hangi kültürden gelmiş olursa olsun, onun da bize iyi davranmasını ve bizi sevmesini sağlayacaktır. Şüphesiz komşuluk sadece yemek götürmekten ibaret kalmamalı. Genel çerçevede komşularımıza iyi davranmak ve onları kötülüklerimizden emin kılmak bize komşuluk sevabı kazandırması açısından yeterli olur. Eğer fazladan bir iyilik yapmak için tercih yapmamız söz konusu olursa; “yakınlık-uzaklık” veya “akrabalık-uzak akrabalık” tarzında yaptığımız bir sıralama Kur’ân’a da uygun olur.

Konu ile ilgili âyet ve hadisleri inceleyelim:

* Cenâb-ı Hak şöyle buyurdu: “Allah’a ibadet edin. Ve hiçbir şeyi Ona ortak koşmayın. Anne ve babaya iyilik edin. Akrabaya, yetimlere, fakirlere, yakın komşuya,

uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşa, yolcuya, eliniz ve emriniz altında bulunan kimselere iyilik edin. Muhakkak Allah kibirli olanı ve böbürleneni sevmez.” 1

* Câbir (ra) bildirmiştir: Allah Resûlü (asm) buyurdu ki: “Üç tür komşu vardır: Bunlardan birinin bir hakkı vardır. Bu, komşulardan en az hak sahibi olanıdır. Diğerinin iki hakkı vardır. Diğerinin de üç hakkı vardır. Bir hakkı olan komşu: Müşrik komşudur. Bunda yalnız komşuluk hakkı vardır. İki hakkı olan komşu: Müslüman komşudur. Bunda hem İslâm'ın hakkı, hem de komşuluk hakkı vardır. Üç hakkı olan komşu: akraba olan Müslüman komşudur. Bunda hem İslâm'ın hakkı, hem akrabalık hakkı, hem de komşuluk hakkı vardır.”2

* Ukbe bin Âmir (ra) bildirmiştir: Resûlullah Efendimiz (asm) buyurdu ki: “Allah huzurunda ilk dâvâlaşacak olan, birbirlerinin hakkını gözetmeyen iki komşudur.” 3

* Resûlullah Efendimiz (asm) şöyle buyurdu: “Allah katında arkadaşın hayırlısı arkadaşına en hayırlı olandır. Komşunun hayırlısı da, komşusuna en hayırlı olandır.” 4

* Abdurrahman ibn-i Ebî Kurad (ra) bildiriyor: Peygamber Efendimiz (asm) buyurdu ki: “Ben Allah ve Resûlünün sizi sevmesini istiyorum. Bunun için; 1- Size emânet edilene riâyet edin. 2- Konuştuğunuz zaman doğruyu söyleyin. 3- Komşularınıza iyilik edin, iyi davranın.” 5

* İbn-i Mes'ûd (ra) bildirmiştir: Allah Resulü (asm) buyurdu ki: “Komşun seni iyi bilirse, bil ki sen iyisin. Komşun seni kötü bilirse, bil ki sen kötüsün.” 6

* İbn-i Ömer (ra) bildiriyor: Peygamber Efendimiz (asm) şöyle buyurdu: “Nice komşular vardır ki, Kıyamet gününde komşusunun yakasına yapışacak ve şöyle diyecektir: ‘Yâ Rabbi, bu benim yüzüme kapısını kapadı ve iyiliğini benden esirgedi.’” 7

* Talk bin Ali (ra) haber vermiştir: Allah Resûlü (asm) şöyle buyurmuştur: “Komşusu şerrinden emin olmayan kişi, gerçek mü'min değildir.” 8

* Resul-i Ekrem Efendimiz (asm) buyurdu ki: “Komşusu uğrunda öldürülen şehittir.” 9

* Resul-i Kibriya Efendimiz (asm) şöyle buyurmuştur: “Haramdan titizlikle kaçın ki, insanların en çok ibadet edeni olasın. Kanaat sahibi ol ki, insanların en çok şükredeni olasın. Kendin için istediğini diğer insanlar için de iste ki, olgun mü'min olasın. Sana komşu olana güzel davran ki, tam Müslüman olasın. Az gül; çünkü çok gülmek kalbi

öldürür.” 10

* Hazret-i Ali (ra) haber vermiştir: “Allah Resûlü (asm) şöyle buyurdu: ‘Mü’min kendisine sıkıntı veren komşusuz ne olmuş, ne de Kıyamet gününe kadar olacaktır.’”
11

* Peygamber Efendimiz (asm) buyurdu ki: “Kötü komşusu olup da, ölüm veya hayatın bir belâsı hakkından gelinceye kadar sabreden ve ecrini Allah’tan bekleyen kimseyi Allah sever.” 12

* Hazret-i Âişe (ra) bildirmiştir: “Cebrail (as) bana komşu hakkında o kadar çok tavsiyede bulundu ki, komşuyu komşuya mirasçı kılacak zannettim.” 13

Dipnotlar:

1- Nisâ Sûresi, 4/36.

2- Câmiü’s-Sağîr, 2/1939.

3- Câmiü’s-Sağîr, 2/1521.

4- Câmiü’s-Sağîr, 2/2091.

5- Câmiü’s-Sağîr, 2/1458.

6- Câmiü’s-Sağîr, 1/198.

7- Câmiü’s-Sağîr, 3/3047.

8- Câmiü’s-Sağîr, 3/3302.

9- Câmiü’s-Sağîr, 3/2792.

10- Câmiü’s-Sağîr, 3/3053.

11- Câmiü’s-Sağîr, 3/3246.

12- Câmiü’s-Sağîr, 1/1076.

13- Câmiü’s-Sağîr, 3/3397.